

Kurt Winterstein:

Písničkář hovoří o písních

(str. 138-141)

Komu vlastně písně patří?

Pojem „letákové písně“ jsem převzal od Waltera Mossmanna. Má to znamenat, že se s těmito písněmi má zacházet jako s letáky.

Člověk se jimi tedy může cítit obšťastněn nebo je může zahodit, si je zazpívat, změnit je, vybrat si některé části, krátce: Tyto písně nejsou duševním vlastnictvím autora nebo autorky.

Tedy, obsahy jistě, ty přeci vznikly v hnutí.

Nemohu přece dobře spolupracovat ve hnutí proti jaderné energii, vymýšlet se svými spoluprotestujícími obsahy a tyto pak pokud možno prodat právě těm, kteří je se mnou spoluvytvářeli.

Walter Mossmann není členem GEMA (odpovídá české organizaci OSA-ochranný svaz autorů) a ani já nejsem proto členem AKM, rakouské organizace, která chrání autorská práva skladatelů.

A jak je to pak se zpěvem? Může si za to člověk dát zaplatit?

Hm, jistě existují tací, kteří z toho

Kurt Winterstein:

Ein Liedermacher spricht über Lieder (S. 138-141)

Wem gehören eigentlich die Lieder?

Von Walter Mossmann habe ich den Begriff „Flugblattlieder“ übernommen. Soll bedeuten, dass die Lieder wie Flugblätter behandelt werden sollen. Mensch kann sie also beglückt genießen oder wegschmeißen, nachsingen, ändern, sich Teile nehmen; kurz: Diese Lieder sind nicht geistiges Eigentum des Verfassers/der Verfasserin.

Na, die Inhalte sicher nicht, die sind ja in der Bewegung entstanden. Ich kann ja nicht gut in einer Bewegung gegen die Atomenergie mitarbeiten, mit meinen MitstreiterInnen Inhalte erarbeiten und sie dann womöglich genau denen verkaufen, die sie mit mir produziert haben. Walter Mossmann ist nicht Mitglied der GEMA und ich bin konsequenterweise auch nicht Mitglied der AKM, die österreichische Organisation, die die Urheberrechte von Komponisten schützt.

Und wie ist es dann mit dem Singen? Darf mensch sich dafür bezahlen lassen?

Hm, da gibt es Leute, die davon leben

chtějí být živi.

Ale jsou také lidé, kteří demonstrují, dělají noviny a kolportují je, letáky píší a distribuují ... všechno práce, ne vždycky zvláště radostná. Nezaplacitelná!

Považuji formulování obsahů svých písní za politickou práci, stejně tak jejich zpívání.

Proto jsem se rozhodl, že si budu své peníze vydělávat jinak a pracuji jako učitel matematiky.

Měl jsem proto opakovaně konflikty se svými kolegy a kolegyněmi, skládajícími písničky, spojivšími se ve Spolku kritických písničkářů (VERKL - VERein Kritischer Liedermacher) a chtějícími si vyjednat minimální gáže. To pro mne nebylo.

S AKM jsem ale měl pak přece jenom dvakrát co do činění. Když jsme natáčeli „První rakouskou desku proti jaderným elektrárnám“, vzdali se všichni a všechny spoluúčinkující gáže.

Musel jsem ale přesně stopnout, kolik procent desky je chráněno AKM a odvést odpovídající podíl na správné poplatky.

Při akci Anti-AKW-Bus nás po určitý čas pronásledoval zaměstnanec AKM, aby zjistil, že hrajeme písně z auta vybaveného reproduktorem, aniž bychom zaplatili poplatky AKM.

wollen.

Aber da gibt es auch Leute, die demonstrieren, die Zeitungen machen und sie verkaufen, die Flugblätter schreiben und sie verteilen ... alles Arbeit, nicht immer besonders lustbetont. Unbezahlbar! Ich betrachte das Formulieren der Inhalte meiner Lieder als politische Arbeit und das Singen auch. Darum habe ich beschlossen, mir mein Geld anders zu verdienen und arbeite als Mathelehrer. Ich habe deshalb immer wieder Auseinandersetzungen mit meinen Liedermacher-KollegInnen gehabt, die sich im VERKL (Verein kritischer Liedermacher) zusammengeschlossen haben und sich Mindestgagen ausmachen wollten. Da konnte ich nicht mit.

Mit der AKM hatte ich aber dann doch zweimal zu tun: Als wir die „Erste österreichische Anti-AKW-Platte“ produzierten, haben alle Mitwirkenden auf eine Gage verzichtet. Dennoch musste ich genau stoppen, wie viel Prozent der Platte von der AKM geschützt wird und einen entsprechenden Anteil für die Verwaltungskosten abliefern.

Bei der Anti-AKW-Bus-Aktion verfolgte uns eine Zeit lang ein Angestellter der AKM, um festzustellen, dass wir ohne AKM-Gebühren zu zahlen, Lieder aus einem Lautsprecherwagen spielten. Ich

Vysvětlil jsem mu, že se jedná o mé písně, které nejsou chráněné, a proto ani zpoplatněné, což se vůbec nehodilo do představ tohoto dobrého muže.

Také to úplně nesouhlasilo, protože jsme hráli i jiné písničky. V každém případě jsme neplatili nic.

Velký padělek

„Konrad Lorenz musí bezpodmínečně na „První rakouskou desku protestující proti jaderné elektrárně“. Snadný požadavek, těžká realizace.

Nekonečně dlouho jsme prohledávali všechny zvukové záznamy z různých akcí, našli i nahrávky Konrada Lorenze, které, holt, řekneme, nebyly zrovna zvlášť promyšlené.

Pak jsme konečně našli půl věty, kde chybělo na začátku slovo „Es“ („to“ nebo „ono“), aby se z toho stala celá věta. Sedl jsem si pak do nahrávacího studia a řekl „Es“ a pak o něco hlubším hlasem „Es“ a pak trochu rychlejší „Es“.

Na tomto místě budiž toto poprvé sděleno „celému světu“: zmíněné „Es“ nepochází od Konrada Lorenze.

Elektrárenská společnost kupuje desku s písněmi protestujícími proti atomovým elektrárnám

erklärte ihm, dass es sich um meine Lieder handle, die nicht geschützt seien und daher auch nicht gebührenpflichtig wären, was überhaupt nicht in das Weltbild des guten Mannes passte. Es hat auch nicht ganz gestimmt, weil wir ja auch andere Lieder spielten. Gezahlt haben wir auf jeden Fall nie.

Die große Fälschung

„Der Konrad Lorenz muss unbedingt auf die „Erste österreichische Anti-AKW-Platte.“ So lautete die Forderung von vielen AKW-Gegnern aus dem konservativen Bereich. Leicht gefordert, schwer realisiert. Wir sichteten stundenlang alle Tonbandaufzeichnungen diverser Veranstaltungen, fanden auch Aufnahmen von Konrad Lorenz, die, naja, sagen wir einmal, nicht besonders durchdacht waren. Wir fanden dann endlich einen Halbsatz, dem am Anfang nur das Wort „Es“ fehlt, um zu einem ganzen Satz zu werden. So setzte ich mich dann ins Tonstudio und sagte „Es“ und dann ein wenig tiefer „Es“ und dann ein bisschen schneller „Es“. An dieser Stelle sei es nun zum ersten Mal der Weltöffentlichkeit mitgeteilt. Dieses „Es“ stammt nicht von Konrad Lorenz.

Kraftwerksgesellschaft kauft Anti-AKW-Platte

Doklad na 100 šilinků, které mi elektrárenská společnost poukázala, jsem už bohužel nenašel.

Ptali se mě totiž, zda by jednu desku mohli dostat. A já jsem odpověděl: „Když zaplatíte, tak jistě!“ Zaplatili. A já jsem desku poslal.

Ještě něco k výrobě této desky

Stále více lidí má potřebu spojit své osobní zájmy se svou prací.

To je ale velmi těžké. Neboť v zaměstnání buď nevíme, proč něco děláme nebo je nám to jedno, nebo nás to rozhořčuje.

Jediná možnost, kterou známe, tuto „odcizenou situaci“ alespoň částečně zmírnit, spočívá v tom, zabývat se aktivně věcmi, které bychom chtěli změnit, ve volném čase.

Takový pokus o vykonání „neodcizené práce“, je vyrobení této desky.

Rakouské hnutí proti jaderným elektrárnám zplodilo v posledních letech množství písniček, zpívaných při demonstracích, akcích a pouličních agitacích.

Kromě těchto písní tam zazní také dvě skladby německého hnutí proti

Leider habe ich den Erlagschein über 100 Schilling, die mir die Kraftwerksgesellschaft überwiesen hat, nicht mehr gefunden. Die haben mich nämlich gefragt, ob sie eine Platte haben könnten. Und ich habe gesagt: „Wenn ihr zahlt, sicher!“ Sie haben gezahlt. Und ich habe die Platte geschickt.

Noch was zur Produktion dieser Platte

Immer mehr Leute bekommen das Bedürfnis, ihre persönlichen Interessen mit ihrer Arbeit zu verbinden. Das ist aber sehr schwer. Denn im Betrieb wissen wir entweder nicht, wofür wir etwas machen oder es ist uns egal, oder wir sind entsetzt darüber. Die einzige Möglichkeit, die wir kennen, diese entfremdete Situation zumindest teilweise aufzuheben, besteht darin, sich in der Freizeit aktiv mit den Dingen, die man ändern möchte, auseinanderzusetzen, sich zu engagieren. So ein Versuch eine nicht entfremdete Arbeit zu leisten, ist die Herstellung dieser Platte.

Die österreichische Bewegung gegen Atomkraftwerke hat in den letzten Jahren eine Fülle von Liedern hervorgebracht, die bei Demonstrationen, Veranstaltungen und Straßenagitacien verwendet wurden. Neben diesen Liedern sind auch zwei Lieder der deutschen

atomovým elektrárnám, upravené pro použití v Rakousku.

(Především AKW-Nein-Rag). Živé nahrávky byly pořízeny v Tullnu a především při demonstracích v Zwentendorfu.

Nemůžeme bohužel nabídnout nijaký recept pro boj proti jaderným elektrárnám, protože žádný neexistuje a nám nezbyvá než společně dále rozvíjet svoji bojovou strategii.

Tato deska má dokumentovat rostoucí odpor proti jadernému průmyslu, dbát o šíření písni jako jedné z možností zprostředkování a výzvy, aby se pokud možno hodně lidí zbývalo problematikou jaderné energie a podílelo na našem boji proti atomovým elektrárnám.

Vídeňská píseň

Text a hudba:

Andy Haun, Harald Huscava, Kurt Winterstein, Roland Neuwirth

Tam dole v Tullnerfeld se za drahý peníze

staví jaderná elektrárna mohutná na pohled

Anti-AKW-Bewegung zu hören, die für den Gebrauch in Österreich bearbeitet wurden. (Vor allem der AKW-Nein-Rag) Die Live-Aufnahmen wurden in Tulln und vor allem bei der Zwentendorfer-Demonstration gemacht.

Wir können leider kein Rezept für den Kampf gegen AKWs bieten, weil es keines gibt und wir nur gemeinsam unsere Strategie im Kampf weiterentwickeln können. Diese Platte soll den anwachsenden Widerstand gegen die Atomindustrie dokumentieren, für die Verbreitung der Lieder als eine Möglichkeit der Vermittlung sorgen, und möglichst viele Menschen auffordern, sich mit der Problematik der Atomenergie auseinanderzusetzen und sich aktiv an unseren Kampf gegen AKWs zu beteiligen.

Wienerlied

Text und Musik:

Andy Haun, Harald Huscava, Kurt Winterstein, Roland Neuwirth

Drunt im Tullnerfeld, hams baut für teures Geld

ein Kernkraftwerk, gar mächtig anzuschauen.

Wien wird zum Paradies, wie wird das

Z Vídně bude ráj, jak bude život
sladký

jenomže technice nemůžeš úplně
důvěřovati.

Odborníci z oboru praví: jen se tak
nevytahujte.

Jo, takovou jaderku, postavíme
bezpečně.

Ale, žel bohu také víme, že jsou
dobře zaplacení,

proto bys expertům raději neměl
důvěřovati.

Refrén: malý třas/otřes, těsně
vedle, pak netřeba hudby a ani vína

Když natáhneme bačkory, spolu
zdechne, tak nám nebude stačit
ani ústřední hřbitov.

Haló!

Pravděpodobnosti

Text a hudba:

Kurt Winterstein

Pravděpodobně stoupne spotřeba
energie

Leben süß,

nur kannst der Technik leider nie so ganz
vertraun.

Experten von dem Fach, sagn: machen´s
net so an Krach,

ja so ein Kernkraftwerk, werdn wir schon
sicher baun,

doch leider wiss´ma halt, die werdn hoch
bezahlt,

drum sollst Experten lieber a net
vertraun.

Refrain: A klanes Beben, ganz knapp
daneben, dann brauchen wir ka Musik
und kan Wein,

wenn ma die Patschn streckt, glei
miteinand verreckt, wird der
Zentralfriedhof sogar für uns zu klein.

Ha-llo!

Wahrscheinlichkeiten

Text und Musik:

Kurt Winterstein

Wahrscheinlich steigt der
Energieverbrauch,

pravděpodobně pak stoupne také inflace

pravděpodobně bude ještě léta vše ovládat zisk

Pravděpodobně se odboráři budou spolupracovat

Pravděpodobně

Pravděpodobně budeme už zítra potřebovat elektřinu z jádra

Jinak energie nebude stačit

A zítra zhasnou světla....

Pravděpodobně

Pravděpodobně věda

problém s odpadem brzy vyřeší

Pravděpodobně jsou také účinky radioaktivního záření pro člověka a zvíře skoro neškodné...

Pravděpodobně

Je velmi pravděpodobně, téměř jisté

že v Seveso nikdy neunikly jedovaté zplodiny

Bezpečnostní předpisy jsou velmi přísné, pouze Hoffmann-La Roche příliš šetřil....

wahrscheinlich steigt die Inflation dann auch,

wahrscheinlich regiert noch Jahre der Profit,

wahrscheinlich macht der ÖGB da mit ...

Wahrscheinlich

Wahrscheinlich brauchen wir morgen schon, Elektrizität aus dem Atom,

sonst reicht die Energie nicht aus,

und morgen gehen die Lichter aus ...

Wahrscheinlich

Wahrscheinlich hat die Wissenschaft

das Müllproblem bald aus der Welt geschafft,

wahrscheinlich ist auch die Strahlenlast für Mensch und Tier unschädlich fast ...

Wahrscheinlich

Es ist sehr wahrscheinlich, fast sicherlich,

dass in Seveso niemals Gift entwich,

die Sicherheitsvorschriften sind sehr hart, nur Hoffmann-La Roche hat zuviel gespart ...

Pravděpodobně

Abych to nezapomněl, právě mě napadá

most Reichsbrücke se
pravděpodobně nikdy nezřítí

A konečně pravděpodobně, vím to přesně, nikdy pravděpodobně nedojde k super jaderné katastrofě...

Bummm

NE-JÁDRU-RAG

Text: Walter Mossmann

Změněný text: Protijaderné hnutí

Hudba: tradiční

U snídaně sedí tři kapitalisté a úředník vlády,

odborník na jádro, vysoký policajt a jeden odborář, kterého všichni znají

První promluví průmyslník: „Pro nás je zisk stále příliš malý. Proto postavíme průmyslovou zónu v Tullnerfeldu.“

„K tomu pro vás chystám,“ řekne odborník na jádro, "jadernou elektrárnu, no jasně, že je to škodlivé a asi

Wahrscheinlich

Um es nicht zu vergessen, da fällt's mir grad ein,

stürzt die Reichsbrücke wahrscheinlich niemals ein,

und letztlich wahrscheinlich, ich weiß es genau, gibt's wahrscheinlich niemals einen Super-GAU ...

Bummm

KKW-NEIN-RAG

Text: Walter Mossmann

Textänderung: Bewegung gegen AKWs

Musik: traditionell

Beim Frühstück sitzen drei Kapitalisten und ein Regierungsreferent,

ein Atomspezialist und ein hoher Polizist und ein Typ vom ÖGB, den jeder kennt.

Ein Herr der Industrie nimmt zuerst das Wort: „Der Profit wird uns zu klein. Drum bauen wir ein Industriegebiet ins Tullnerfeld hinein.“

„Dazu plan ich euch“, sagt der Atomspezialist, „ein Atomkraftwerk, na klar, dass es schädlich ist und

svinstvo, na to zapomenu když se podívám na svůj honorář.“

Policejní náčelník vysvětluje: „Nemohu chránit lidi před sajrajtem, ale mohu chránit sajrajt před lidmi - pokud se vzbouří - dejte mi zbraně a já je rozpraším.“

„Aby bylo vše v pořádku,“ říká vládní úředník, „dávám vám jménem lidu požehnání, za to si já udržuji parlament.“

Všech šest pak sborově zazpívá: „Vytváříme! Pracovní místa, jak úžasné!“

Odborář je šťastný a říká: „Pak mohu odejít bez obav.“

„Bohužel to smrdí až do nebe,“ říká odborník, „v našem plánu je cosi shnilého. Potřebujeme chlapa, který ho navoní pěkně prořízlou lživou hubou.“

„Žádný strach,“ říká vládní úředník, „k čemu je tu svobodný tisk?“

Když se pak z Dunaje stane žumpa, volá pokrok, pokrok ano, hurá.“

wahrscheinlich Mist, das vergess' ich überm Honorar.“

Der Chef der Polizei erklärt: „Ich kann nicht das Volk beschützen vor dem Dreck, doch den Dreck kann ich schützen vor dem Volk – wenn's rebelliert – gebt mir Waffen und ich schaff es weg.“

„Damit auch alles seine Ordnung hat“, sagt der Regierungsreferent, „geb' ich euch im Namen des Volkes den Segen, dafür halt ich mir ein Parlament.“

Dann singen alle sechs im Chor: „Wir schaffen! Arbeitsplätze wie schön.“

Da freut sich der ÖGB und sagt: „Dann kann ich ja beruhigt gehn.“

„Leider stinkt's zum Himmel“, sagt der Spezialist, „an unserm Plan ist einiges faul. Wir brauchen einen Kerl der ihn parfümiert, mit einem schönen großen Lügenmaul.“

„Keine Bange“, sagt der Regierungsreferent, „wofür ist die freie Presse da?“

Wenn die Donau dann zum Abort wird, schreit sie Fortschritt, Fortschritt ja, hurra.“

Dieser Fortschritt schreitet über Leichen

Tento pokrok jde přes mrtvolu, jeho
mozek řídí chamtivost po zisku

jeho huba požírá tvou práci, ty máš
konzumovat jeho sračky.

Mramor, kámen, železo se zničí

Hudba: Drafi Deutscher

Text: Kurt Winterstein

Neptej se tak hloupě, jestli bude pršet
Dam dam, dam dam.

Zeptej se radši, zda vydrží/drží jaderka,
Dam dam, dam dam,

Mramor, kámen, železo se zničí
Jaderka však vydrží do soudného dne

Všechno, všechno, všechno pomine,

Jenom účinky záření ne.

Vezmi si tady ten Geigerův dozimetr,

Dam dam, dam dam.

Budeš ho potřebovat, věř mi,
Dam dam, dam dam.

Velmi bych tě chtěl obejmout jednou
rukou Dam dam, dam dam.

Bohužel už ale žádnou nemám,
Dam dam, dam dam.

fort, Profitgier bewegt sein Hirn,

sein Maul frisst deine Arbeitskraft, seine
Scheiße sollst du konsumieren.

Marmor, Stein und Eisen bricht

Musik: Drafi Deutscher

Text: Kurt Winterstein

Frag nicht so blöd, ob der Regen fällt,
dam dam, dam, dam.

Frag lieber, ob das Kraftwerk hält,
dam, dam, dam, dam.

Marmor, Stein und Eisen bricht,

ein Kernkraftwerk doch niemals nicht,

Alles, alles, alles geht vorbei,

nur nicht die Strahlerei

Nimm den Geigerzähler hier,

dam, dam, dam, dam.

Du wirst ihn brauchen, glaub mir,

dam, dam, dam, dam.

Einem Arm um Dich legen möchte ich
sehr, dam, dam, dam, dam.

Nur hab ich leider keinen mehr,

Refrén:

Na hlídání jaderky potřebujeme mnoho
strážců
Dam dam, dam dam.

Je tedy zase vidět, že jaderka vytváří
pracovní místa
Dam dam, dam dam.

Mramor, kámen, železo se zničí,

jaderka však vydrží do soudného dne
Všechno, všechno, všechno pomine,

Jenom účinky záření ne.

PS.: melodie odpovídá české písni „Její láska“, zpívá Jaromír Mayer

O autorovi:

Kurt Winterstein, Mag.

Narozen v roce 1948 jako syn židovských komunistů. Učitel matematiky, fyziky a informatiky. Aktivní v organizacích Komunistické strany Rakouska (KPÖ): „Sturmvögel“ (bouřňáci, 6-10 let), „Junge Garde“, mladá garda, 10-14 let), člen Svobodné rakouské mládeže (FÖJ). V roce 1968 vstup do Komunistické strany Rakouska, kdy tato protestovala proti vstupu států Varšavské smlouvy. Po půl roce,

dam, dam, dam, dam.

Refrain:

Wir brauchen viele Bullen für die
Kraftwerkswacht, dam, dam, dam, dam,

da sieht man's wieder, dass das
Kraftwerk Arbeitsplätze schafft,

dam, dam, dam, dam.

Marmor, Stein und Eisen bricht, ein
Kernkraftwerk doch niemals nicht,

Alles, alles, alles geht vorbei, nur nicht
die Strahlerei.

Zum Autor:

Kurt Winterstein, Mag.:

Geboren 1948 als Kind jüdischer Kommunisten. Mathematik, Physik- und Informatiklehrer. Bei den Organisationen der KPÖ aktiv: Sturmvögel (sechs- bis zehnjährig), Junge Garde (zehn- bis 14-jährig), Mitglied der FÖJ (Freie Österreichische Jugend). 1968 Eintritt in die KPÖ, als jene gegen den Einmarsch der Warschauer Pakt-Staaten protestierte. Nach einem halben Jahr, als die KPÖ

když tato strana provedla obrat o 180 stupňů, jako člen Svobodné rakouské mládeže z organizace vyhozen. Odchod z rodného domu byl obtížný. Zpěv a hru na kytaru převzal od svého otce. Psal vlastní písně, které nazýval podle svého velkého vzoru Waltera Mossmanna „Flugblattlieder“ (letákové písně). Psal písně o problémech, které nám nebyly lhostejné: Aréna, Hainburg, mír, Zwentendorf, štvání na cizince atd.

eine Kehrtwendung um 180 Grad gemacht hat, als FÖJ-Mitglied hinausgeflogen. Die Loslösung vom Elternhaus gestaltete sich schwierig. Das Singen und Gitarrenspiel übernahm ich von meinem Vater. Ich schrieb aber eigene Lieder, die ich nach meinem großen Vorbild Walter Mossmann „Flugblattlieder“ nenne. Ich schrieb Lieder über die Probleme, die uns bewegten: Arena, Hainburg, Frieden, Zwentendorf, Ausländerhetze usw.

Překlad:

Hana Jílková, Helga Grimmová

Úprava:

Helga Grimmová, Bernhard Riepl